

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut 1000 €	TA 2024	MUUTOS	MTA 2024	TOT. 31.3.	poikkeama	TOT %	TPE 2024	TP 2023
Toimintatuotot	4 086		4 086	723	-3 363	17,7 %	3 872	3 571
Myyntituotot	1 650		1 650	260	-1 390	15,8 %	1 536	1 290
Maksutuotot	1 093		1 093	213	-880	19,5 %	1 093	1 112
Tuet ja avustukset	1 285		1 285	247	-1 038	19,2 %	1 185	1 126
Muut toimintatuotot	59		59	3	-56	4,9 %	59	42
Valmistus omaan käyttöön								
Toimintakulut	-55 947		-55 947	-13 926	42 021	24,9 %	-56 239	-54 761
Henkilöstökulut	-29 227		-29 227	-7 283	21 944	24,9 %	-29 156	-28 593
Palvelujen ostot	-9 776		-9 776	-2 608	7 168	26,7 %	-10 139	-9 541
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-985		-985	-145	840	14,7 %	-986	-1 053
Avustukset	-2 706		-2 706	-590	2 116	21,8 %	-2 706	-2 635
Muut toimintakulut	-13 254		-13 254	-3 301	9 953	24,9 %	-13 254	-12 938
Toimintakate	-51 861		-51 861	-13 203	38 658	25,5 %	-52 367	-51 190
Vuosikate	-51 861		-51 861	-13 203	38 658	25,5 %	-52 367	-51 190
Poistot ja arvonalentumiset	-470		-470	-81	389	17,1 %	-470	-423
Poistot ja arvonal.	-470		-470	-81	389	17,1 %	-470	-423
Tilikauden tulos	-52 331		-52 331	-13 283	39 048	25,4 %	-52 837	-51 613
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-52 331		-52 331	-13 283	39 048	25,4 %	-52 837	-51 613
Vyörytyserät	-2 752		-2 752	-711	2 041	25,8 %	-2 752	-2 019
Vyörytystuotot				320	320			757
Vyörytyskulut	-2 752		-2 752	-1 031	1 721	37,5 %	-2 752	-2 776
Kustannuslaskennalliset erät								
Yli/alij. vyörytyser. jälkeen	-55 083		-55 083	-13 994	41 089	25,4 %	-55 589	-53 632

Palvelualueen palvelusuunnitelma

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella toimii kaksi lautakuntaa. Sivistyslautakunta ohjaa palvelutuotannossa varhaiskasvatus- ja opetuspalveluita. Hyvinvointilautakunta ohjaa palvelutuotannossa elinikäisen oppimisen, nuoriso-, liikunta- ja hyvinvointipalveluita.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella edistetään tasa-arvoisesti kuntalaisten varhaiskasvatusta, opetusta, sivistystä, osaamista, vapaa-aikaa ja hyvinvointia. Palvelut on tuotettu asiakas-lähtöisesti, taloudellisesti ja tehokkaasti laadukkaita palveluja turvallisessa toimintaympäristössä.

Palvelualueen kuntalaisten hyvinvointia koskevat tavoitteet on johdettu kunnan hyvinvointisuunnitelmasta. Keskeisimmät tavoitteet ja niihin liittyvät palvelualueen toimenpiteet ovat esitetty erillisessä liitteessä sekä tulosalueiden palvelusuunnitelmissa.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Toiminnan ja talouden olennaiset tapahtumat

Sivistyksen yhteiset

Sivistyksen yhteisellä tulosalueella on viety eteenpäin sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen strategista tilaselvitystä, jonka teki FCG Oy. Kunnan hallitus asetti tilaselvityksen jatkovalmistelulle ohjausryhmän. Sivistysjohtaja, hyvinvointipäällikkö ja opetuspäällikkö ovat valmistelleet tilaselvityksen ohjausryhmälle skenaariomalleja. Mallien taustalla ovat opetuspalveluiden muuttovoittoennusteella korjatut oppilasennusteet. Tilaselvityksen ohjausryhmä on kokoontunut 12.2.2024 ja antanut työn jatkovalmistelulle ohjeita.

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden tulosalueet ovat osallistuneet aktiivisesti keväällä 2024 käyttöönotettavan uuden henkilöstöjärjestelmän valmisteluun. Tämä on vienyt runsaasti aikaa palvelualueelta nimettyjen henkilöiden työajasta.

Taloudellisesti osavuosisikatsaus 1/2024 tilinpäätösennusteen mukainen tulosalueen toteuma suhteessa talousarvioon näyttää toteutuvan vuonna 2024.

Opetuspalvelut

Alkuvuoden aikana jokainen perusopetuksen koulu ja Mäntsälän lukio toteutti kuluvaan lukuvuoden 2023-2024 väliarvioinnin. Arvioinnin kohteina olivat lukuvuosisuunnitelmaan kirjatut toimenpiteet kuntastrategian tavoitteiden toteuttamiseksi. Väliarvioinnin pohjalta koulu ohjaa toimintaansa kevään 2024 aikana. Väliarviointi käynnistää Opetuspalveluiden vuoden 2025 talousarviovalmistelun. Koko lukuvuotta 2023-2024 koskevat arvioinnin tulokset raportoidaan Sivistyslautakunnalle lukuvuoden päätyttyä.

Tulevien 1. -luokkalaisten ja yläkouluun siirtyvien oppilaiden ensisijaiset- ja toissijaiset oppilaaksiottopäätökset tehtiin. Koulut ovat käynnistäneet tulevan lukuvuoden 2024-2025 suunnittelun tuntikehyspäätöksen mukaisesti. Ensimmäisen vapaaehtoisen vieraan kielen (A2-kieli) ryhmän perustamiskokoa pienennettiin 14:sta 12:een Sivistyslautakunnassa 30.1.2024 §4, jonka jälkeen käynnistettiin tulevan lukuvuoden alussa käynnistyvien uusien ryhmien (4. lk.) ilmoittautumiset ja sitoutumiset. Valmistelun perusteella pohjoiselle oppilaaksiottoalueelle muodostui kaksi (2) ryhmään espanjan kielessä sekä eteläisen-Mäntsälän oppilaaksiottoalueelle, yhteistyössä Tuusulan kunnan kanssa yksi (1) ryhmä espanjan kieleen ja yksi (1) saksan kieleen. B1-kielen opetusta koskeva tuntijakomuutos päätettiin Sivistyslautakunnassa 27.2.2024 §18. Muutoksen myötä opetustuntimäärä kasvoi 7.-vuosiluokalla yhdellä vuosiviikkotunnilla ja 9.-luokalla yhdellä vuosiviikkotunnilla. B1-kielen muutokseen ja A2-kielen uusiin perustettaviin ryhmiin (4) ei ole varauduttu talousarviossa 2024. Nykyiset 4. lk. A2-kielen ryhmät jatkavat tulevana lukuvuotena 5. lk. tuntijaon mukaisesti.

Opetuspalvelut on ollut aktiivisena toimijana mukana kunnan HR-järjestelmä uudistuksessa. Samanaikaisesti työ- ja virkaehtosopimuksia koskevaa osaamista on vahvistettu koulutusten avulla.

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennalta ehkäisemisen ja siihen puuttumisen suunnitelmaa sekä saman teeman mukaista toimenpideohjelmää (Sivltk 12.10.2021 §36) kehitetään monialaisena yhteistyönä jengiytymisen vastaisen hankkeen avulla. Oppilaiden turvallisuuskansio ja Someturva-palvelu otettiin käyttöön.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Yläluokkalaisia koskevia jatko-opintomessuja tarkasteltiin toiminnan edelleen kehittämiseksi. Työ jatkuu kevään aikana. Koulutuksen järjestäjän tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivitys käynnistyi tammikuussa. Suunnitelmaa tavoitellaan päätettäväksi Sivistyslautakuntaan kesäkuussa.

Vuoden 2024 koulutussuunnitelma laadittiin. Koulutus- ja kehittämisresurssin painopisteet jakautuvat sekä opetusta ja kasvatusta että hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin koulutuksiin. Ilta- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma ja maksut valmisteltiin Sivistyslautakunnan kokoukseen 27.2.2024 §19.

Kehittämishanketoiminta (hankkeet) jatkuvat suunnitelman mukaisesti. Keskeisiä kehittämiskohteita ovat koulutuksellisen tasa-arvon edistäminen, kerhotoiminta, kielitietoinen opetus ja toimenpiteet jengiytymisen ja rikollisuuden ehkäisemiseksi.

Taloudellisesti osavuosisikatsaus 1/2024 tilinpäätösennusteen mukaan opetuspalveluiden talousarvion toteutumiseen tulee tarvittaessa reagoida johtuen valtionosuusleikkauksista. Valtionosuusleikkaukset pohjaavat valtiovarainministeriön päätökseen kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta sekä kotikuntakorvauksesta vuodelle 2024. Päätöksessä vuodelle 2024 kotikuntakorvaustuloja on kirjattu tulevaisuudelle Mäntsälän kunnalle 897 049 euroa. Tämän lisäksi erikseen laskutettavaa kotikuntakorvaustuloa muilta kunnilta arvioidaan tulevan noin 150 000 euroa vuonna 2024. Vuoden 2024 talousarvioon on arvioitu, että kotikuntakorvaustuloja tulisi yhteensä 1 163 300 euroa. Toteumaennuste 2024 kotikuntakorvauksille on yhteensä noin 1 050 000 euroa. Tämä olisi noin 110 000 euroa vähemmän kuin mitä 2024 talousarviossa on. Samassa valtiovarainministeriön päätöksessä vuodelle 2024 Mäntsälän kotikuntakorvausmenoiksi on kirjattu 2 708 588 euroa. Talousarvioon on arvioitu, että kotikuntakorvausmenoja tulisi yhteensä 2 345 861 euroa. Tämä tarkoittaa, että talousarviossa menoille on varattu 362 727 euroa vähemmän rahaa kuin mitä valtionosuuspäätöksessä on. Yhteensä valtionosuusleikkausten vaikutus opetuspalveluiden talouteen tulee olemaan vuonna 2024 noin 475 000 euroa negatiivinen.

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuksen alkuvuonna on aloitettu uuden asiakastietojärjestelmän käyttöönoton valmistelutyöt ja koulutusten aikataulut kesälle. Strategian mukaisesti on edistetty henkilöstön ja lasten digitaalisia taitoja lähi koulutuksella neljään päiväkotiin.

Syksyn henkilöstön rekrytoinnit ovat edenneet suunnitellusti, mutta tavoitteiden mukaista määrää päteviä opettajia ei saatu palkattua. Uusin opettajien määrä nousi kuitenkin edellisestä vuodesta eli rekrykampanjaan tehostaminen on tuottanut tulosta.

Varhaiskasvatuksessa on käynnissä yksi hanke, tasa-arvohanke, jolla on palkattu neljä avustajaa päiväkotiryhmiin. Muut avustajat noin 12 on palkattu henkilöstöbudjetista, lasten tuen tarve on kasvanut vuoden takaisesta selvästi. Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin hankkeista liikuntahanke kohdistuu varhaiskasvatukseen ja hankkeella vahvistettiin alkuvuonna lasten liikkumista päiväkodissa tapahtuneilla käynneillä.

Taloudellisesti osavuosisikatsaus 1/2024 tilinpäätösennusteen mukainen varhaiskasvatuspalvelujen toteuma suhteessa talousarvioon näyttää toteutuvan vuonna 2024. Hankkeiden toimintakatteessa on tällä hetkellä noin 50 000 euron liiallinen arvio tuloista suhteessa menoihin. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksukertymä jää ennustetta vähäisemmäksi ja elokuussa voimaan astuva indeksikorotus voi vielä muuttaa tulokertymää.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Elinikäinen oppiminen ja hyvinvointipalvelut

Kirjastossa tälle vuodelle saatu uusi toimi on täytetty, mutta henkilöstömuutoksia on tullut mm. vakituisen työntekijän pitkän opintovapaan sekä työllistetyin muodossa. Viime vuosi tilastojen puolesta osoittaa kasvua kävijä- ja lainaajamäärissä, mutta hienoista laskua lainausmäärissä. Kirjastojärjestelmän vaihdos on alkuvuonna vaikuttanut palauttamatta jääneen aineiston laskutukseen. Uuden laskutusyhteyden rakentamisesta on myös syntynyt kuluja, joita talousarvioissa ei ole huomioitu.

Liikuntapalveluissa alkuvuosi on sujunut ja toteutunut suunnitellusti vuosikellon mukaan. Alkuvuoden erilaisiin liikuntatapahtumiin on osallistunut 308 eri ikäistä kuntalaista. Liikkumis- ja elintapaneuvonta on käynnistynyt hyvinvointialueen kanssa ja sieltä on tullut lähetteellä asiakkaita. Liikkumis- ja elintapaneuvonta oheistoimintoihin on tavoittanut 50 kuntalaista.

Vapaa-aikapalvelun vastaava Eveliina Järvinen aloitti 5.3.2024. Nuorisopalvelun normaali toiminnan lisäksi Haastemaanantai tavoitti 23 nuorta ja yhteistyössä kouluvalmentajien kanssa pidetyissä PopUp- nuokuissa on ollut yhteensä 19 nuorta.

Ankkuritoiminnassa on luotu käytäntöjä koulujen kanssa tehtävään yhteistyöhön. Ankkurissa on ollut tasaiseen tahtiin kutsuttuja nuoria ja heidän huoltajiaan. Aiheina ovat olleet yleisimmin näpistyksen, häiriökäyttäytyminen, kiusaaminen sekä päihteiden käyttö. Poliisi on ollut Mäntsälä-Pornainen Ankkureissa aina mukana.

Hyvinvointisuunnitelma päivitettiin vuosille 2024–2025. Syksyllä 2023 päivitettiin myös avustuskriteerit ja vuoden 2024 avustukset haettiin sähköisen järjestelmän kautta.

Kansalaisopistolla toteutui monipuolisesti kursseja eri ainealueilta. Edeltävinä vuosina opiskelijaminimimäärät Mäntsälän kansalaisopiston kursseilla ovat vaihdelleet kolmesta 12:sta. Kevästä 2024 alkaen hyvinvointilautakunnan hyväksymänä opiskelijaminimi on kirkonkylällä 10. Sivukylillä, Pukkilassa, Pornaisissa, taiteen perusopetuksessa, verkkokursseilla ja opetustilan koon vuoksi muutamilla käsityön kursseilla minimiopiskelijamäärä kurssin toteutumisille on kahdeksan. Viime vuoden ensimmäiseen kolmannekseen verrattuna keväällä 2024 oli 102 netto-opiskelijaa vähemmän. Tammikuussa järjestettiin kymmenettä kertaa Jumpamaraton yhdessä liikuntapalveluiden kanssa. Kansalaisopisto on mukana kolmessa yhteishankkeessa: Me polutamme, Esteet nurin ja eArt. Syksystä 2023 alkaen kerätään kaikilta kursseilta opiskelijapalautetta. Saatu palaute kursseista on pääosin hyvää.

Kansalaisopiston laskutustavan/syklän muutoksesta johtuen tämän vuoden tulot tulevat jäämään pienemmiksi. Aikaisemmin on laskutettu kerran vuodessa. Jatkossa laskutus tapahtuu 2x/vuodessa ja tämän vuoden tuloissa näkyvä vain vuoden 2024 syksy. Kevään 2024 laskutus on tehty vuonna 2023.

Elinikäisessä oppiminen - ja hyvinvointipalveluissa on otettu käyttöön Notecrow- ohjelma. Notecrow kokoaa turvallisuus- ja muut ohjeet selkeärakenteiseksi kokonaisuudeksi. Notecrown käyttöönotto on aloitettu Monitoimitalon (kirjasto, liikunta- ja nuorisopalvelut) turvallisuustietojen kokoamiseksi. Perustamiskustannukset ovat 2 900 € ja ylläpitokustannukset 290 €/kuukaudessa, tätä ei ollut huomioitu tämän vuoden talousarviossa.

Taloudellisesti osavuosisikatsaus 1/2024 tilinpäätösennusteen mukainen elinikäisen oppimisen ja hyvinvointipalvelujen toteuma suhteessa talousarvioon näyttää toteutuvan vuonna 2024. Hankkeiden toimintakatteessa on tällä hetkellä noin 50 000 euron liiallinen arvio tuloista suhteessa menoihin.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Talousarviomuutokset

Osavuositarkastuksen 1/2024 yhteydessä valtuustolle käsiteltäväksi tulevat talousarvio- ja määrärahamuutokset:

Ensimmäisessä osavuositarkastuksessa ei esitetä määrärahamuutoksia.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarvion osalta kustannuspaineita aiheuttavat opetuspalveluissa B1-kielen opetuksen lisätuntien sijoittelu ja vaatimus jo opetuksessa olevien ikäluokkien ulottamisesta perusopetuksen tuntijaon muutoksiin. Myös A2-kielen opetuksen osalta on kustannuspaineita. Opetuspalveluissa on todettu, että kotikuntakorvaustulot eivät toteudu talousarvion mukaisesti. Kunnan henkilöstöjärjestelmän muutos ja siinä havaitut palkanmaksuvirheet tuovat myös kustannuspainetta opetuspalveluille. Varhaiskasvatuksen tulosalueella ja elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin tulosalueella talousarvioon tullaan korjaamaan hankkeiden tuloarvioita. Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin tulosalueella kustannuspaineita aiheuttaa jäähallivuorojen oston lisäys, joka on todennäköisesti suurempi kuin mihin oli varauduttu palvelualueen talousarviossa.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen vuoden 2024 talousarvioennusteen avulla seurataan kustannuspaineita aiheuttavia tekijöitä. Vuoden toisessa osavuositarkastuksessa pystytään tarkemmin arvioimaan koko vuoden osalta palvelualueen talousarvion toteutumaa ja toisen osavuositarkastuksen yhteydessä esitetään mahdolliset korjaukset sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen vuoden 2024 talousarvioon.

Investoinnit	Kustannus: arvio ja muutokset	TA 2024	TA muutokset 2024	TA muutosten jälkeen	Toteuma 31.3.2024	Poikkeama	Tot %	Ennuste
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta								
Irtain omaisuus								
Tilojen kalustaminen								
Vaarojen ja riskien arvioinnin muk. investointitarp. ja ops mukainen kalus Menot		-35 000		-35 000		-35 000		-35 000
Koskenrannan päiväkodin (Amanda) ensikertainen kalustaminen Menot		-30 000		-30 000		-30 000		-30 000
Varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmän hankintakulut Menot		-45 000		-45 000		-45 000		-45 000
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta yhteensä								
	Menot	-110 000		-110 000		-110 000		-110 000
	Tulot							
	N Netto	-110 000		-110 000		-110 000		-110 000

Investointien osalta hankinnat kohdistuvat myöhempään ajanjaksoon.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Sivityksen ja hyvinvoinnin yhteiset								
1000 €	TA 2024	MUUTOS	MTA 2024	TOT. 31.3.	poikkeama	TOT %	TPE 2024	TP 2023
Toimintatuotot								
Toimintakulut	-518		-518	-86	432	16,6 %	-518	-443
Toimintakate	-518		-518	-86	432	16,6 %	-518	-443
Opetuspalvelut								
1000 €	TA 2024	MUUTOS	MTA 2024	TOT. 31.3.	poikkeama	TOT %	TPE 2024	TP 2023
Toimintatuotot								
Toimintakulut	-34 480		-34 480	-8 562	25 918	24,8 %	-34 800	-33 976
Toimintakate	-31 962		-31 962	-8 094	23 868	25,3 %	-32 396	-31 814
Varhaiskasvatuspalvelut								
1000 €	TA 2024	MUUTOS	MTA 2024	TOT. 31.3.	poikkeama	TOT %	TPE 2024	TP 2023
Toimintatuotot								
Toimintakulut	-17 259		-17 259	-4 342	12 917	25,2 %	-17 236	-16 802
Toimintakate	-16 223		-16 223	-4 200	12 023	25,9 %	-16 250	-15 850
Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin yhteiset								
1000 €	TA 2024	MUUTOS	MTA 2024	TOT. 31.3.	poikkeama	TOT %	TPE 2024	TP 2023
Toimintatuotot								
Toimintakulut	-3 690		-3 690	-935	2 755	25,3 %	-3 685	-3 539
Toimintakate	-3 157		-3 157	-822	2 335	26,0 %	-3 202	-3 083